

TYÖVÄEN ARKISTON TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 1980

1. Yleistä

Työväen Arkisto - maan vanhin ja suurin poliittis-yhteiskunnallinen arkisto ja kuten toimintavuonna 1980 on selvinnyt, myös pohjoismaiden suurin työväenarkisto - on jatkanut työtään yksityisarkistolain puitteissa ja arkistohoidon osalta Valtionarkiston ja varainkäytön osalta Opetusministeriön valvonnassa.

Vuoden 1980 toiminnalle on ollut leimallista tutkijakäyntien voimakas kasvu. Vuoden aikana arkistoon tehtiin 1871 tutkijakäyntiä. Lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 13,7 %. Tavoitteena ollut 2000 käynnin raja jäi kuitenkin vielä saavuttamatta. Suurimmat aineistoryhmät tutkimuksen kannalta olivat Sosialidemokraattisen Puolueen aineisto, työväenyhdistykset, ammattiyhdistysliike ja henkilöosasto.

Arkiston henkilökuntaan saatiin lisäystä ensimmäisen kerran vuoden 1975 jälkeen kun Opetusministeriö hyväksyi valtionapuun oikeuttavina menoina uuden tutkijan ja vuodeksi 1980 palkattavan tilapäisen arkistoapulaisen palkat. Henkilökunnan lisäys on melkoisesti tehostanut järjestely- ja luettelointityötä. Tosin henkilökunnan lisäys ei vielääkään vastaa aineiston kasvua (vuodesta 1975 aineisto on kasvanut 70 %).

Arkiston henkilökunta on antanut arkistohoitoneuvoja eri järjestöille ja osallistunut työväenperinteen keräystä koskeviin toimiin työryhmissä, asiantuntijoina ja luennoitsijoina. Vuonna 1979 alkanutta näyttelytoimintaa on jatkettu. Vuoden aikana järjestettiin kaksi näyttelyä: "Sosialidemokraattinen naisliike 80 vuotta" ja "Suurlakosta 75 vuotta". Jälkimmäinen näyttely sai melkoisesti huomiota tiedotusvälineissä. Radio-ohjelma arkiston 70-vuotisesta toiminnasta valmistui vuoden 1980 puolella. Uutta arkistolakia käsiteltäessä arkiston edustaja oli kuultavana eduskunnan sivistysvaliokunnassa.

Arkisto oli edustettuna Pariisissa pidetyssä I kansainvälisessä työväenliikkeen ja työväenluokan tutkimuksen foorumissa ja IALHI:n vuosikokouksessa Tukholmassa. Kansainvälisten yhteisluetteloiden laatimiseen on osallistuttu.

Työväen muistitietotoimikunta täytti vuoden aikana 20 vuotta. Sen kunniaksi toimikunnan tiedotuslehti "Tallentaja" ilmestyi laajana juhlanumerona, jossa käsiteltiin perusteellisesti työväenperinteen keräystä ja merkitystä.

Arkistoaineistoa on tällä hetkellä noin 2300 hyllymetriä, josta noin 300 hyllymetriä on arkiston ulkopuolella (lehtisidoksia). Kirjastossa on noin 100000 painotuotetta. Valokuvakokoelmissa on käytössä noin 50000 valokuvaa. Julisteita on järjestetty ja kortistoituu noin 1100 kappaletta. Työväen muistitietoa on tallennettu yli 100000 sivua ja kertoja on ollut noin 5000.

Taloudellista tukea toimintaansa arkisto on saanut lakimääräisen valtionavun lisäksi Kansan Sivistysrahastolta, Sosialidemokraattiselta Puolueelta ja Rakennustyöläisten Liitolta. Opetusministeriöltä on lisäksi saatu matka-apurahoja.

2. Aineiston hankinta, järjestäminen ja luettelointi

Aineiston keräys on jatkunut entiseen tapaan. Useat työväenliikkeen järjestöt ovat luovuttaneet aineistojaan automaattisesti ja arkiston henkilökunta on harjoittanut määrätietoista hankintatoimintaa. Sosialidemokraattinen Puolue on luovuttanut päätöstensä mukaisesti pöytäkirja- ym. sarjansa arkistoon. Määrällisesti suurimpia vuonna 1980 tulleita arkistoja ovat Työväen Urheiluseurojen Keskusliitto, Työväen Urheiluliiton Helsingin Piiri, Kymen Sosialidemokraattinen Piiri, Kansan Sivistysrahasto, Keravan Työväenyhdistys ja Korson Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys. Huomattavia henkilöarkistoja ovat luovuttaneet Martta Salmela-Järvinen (omia ja Toivo S. Järvisen papereita) ja Saul Nieminen (Yrjö Kalliseen liittyvää aineistoa). Luovuttajista mainittakoon vielä Veikko Kanerva, Ilkka Taipale ja Heimo Suortti, joista viimeksimainittu on kerännyt huomattavasti Haminan ja sen ympäristön järjestöperinnettä. Kaikkiaan on **arkisto-**aineistoa luovuttanut 113 yksityistä tai yhteisöä. Lisäksi on painotuotteita, monisteita yms. luovuttanut 118 henkilöä tai yhteisöä.

Alueellinen keräysprojekti on jatkunut Pohjanmaalla. Uudellamaalla käynnistettiin vuoden aikana keräysprojekti, joka jo vuonna 1980 tuotti huomattavia tuloksia.

Suurin hankintamatka tehtiin Kotkaan ja mukana olivat tutkijat Esa Lahtinen ja Matti Simola sekä arkistoavustaja Simo Laaksovirta. Muut hankintamatkat ovat tapahtuneet Helsingissä tai pääkaupunki-seudulla.

Arkistoon on tullut 16 sanomalehteä ja 91 aikakauslehteä. Luvuissa ovat mukana sekä kotimaiset ja ulkomaiset. Käsikirjastoon on ostettu 49 kirjaa, jotka on asianmukaisesti kortistoitettu ja luetteloitu käyttäjiä varten.

Vuoden aikana mikrokuvattiin Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän pöytäkirjat vuosilta 1954 - 1962 sekä Puolueneuvoston pöytäkirjat vuosilta 1909 - 1936. Yhteensä 5 mikrofilmirullaa (35 mm). Kuvauksen suoritti Monikko Oy ja kuvaukseen liittyvät tarkastus- ja valmistelutyöt hoiti Matti Simola.

Esa Lahtinen järjesti Paasivuorenkatu 3:sta siirrettyä ulkomaiset lehdet, Väinö Tannerin kokoelman, Suomen Työläisliiton aineiston, Oulun Sosialidemokraattisen Piirin aineiston sekä tullutta aineistoa, yhteensä 70 hyllymetriä.

Simo Laaksovirta on järjestänyt SDP:n kirjeenvaihdon vuosilta 1933-1960, yhteensä 41 hyllymetriä.

Matti Simola on järjestänyt SDP:n kirjeenvaihtoa vuoteen 1933, Kansan Sivistysrahaston aineiston sekä tullutta aineistoa ja tutkijalin käsikirjaston, yhteensä 22 hyllymetriä.

Arkistoapulainen Maire Lindholm on järjestänyt sisäpolitiikka- ja vaaliosastoja sekä purkanut laatikoissa ollutta aineistoa, yhteensä 20 hyllymetrin verran.

Tp.arkistoapulainen Hannu Broman on järjestänyt arkiston julistekokoelmaa. Vuoden loppuun mennessä oli 1100 julistetta järjestetty ja kortitettu. Ennen järjestämistyön alkua Hannu Broman tutustui Lahden Julistemuseoon ja Helsingin Yliopiston Kirjaston julistekokoelmiin saadakseen perusteellista tietoa julisteiden käsittelystä.

Arkistossa suoritettiin myös siirtoja. Valppaan kirjasto siirrettiin arkistokerroksesta kirjasto- ja järjestelyhuoneeseen, arkistokerroksessa järjestettiin lehtikokoelma suurelta osin uudelleen. Osastossa 331.7 olevaa ammattiyhdistysliikkeen aineistoa alettiin siirtää osastoon 331.88 koska luokittelu ei enää vastaa olemassa olevaa tilannetta. Siirrot hoiti Esa Lahtinen.

3. Arkiston käyttö ja tutkijanpalvelu

Arkistoon tehtiin 1871 tutkijakäyntiä. Nousua edelliseen vuoteen verrattuna oli 13,7 %. Kävijämäärä on kaikkien aikojen ennätys Työväen Arkistossa. Puhelintiedusteluja selvitettiin 560 kappaletta (nousua 18,9 %). Ryhmäkäyntejä oli 10 ja niillä tasan 100 kävijää (nousua 49,3 %). Näyttelyihin tutustui 415 henkilöä. Jos lasketaan edellä olevat luvut yhteen ja verrataan niitä edellisen vuoden lukuihin saadaan nousuksi 21 %.

Tutkijoiden absoluuttinen määrä oli 366 (nousua edelliseen vuoteen 27,5 %). Tutkija kävi arkistossa keskimäärin 5,1 kertaa. Tutkijoiden absoluuttinen määrä on myös uusi ennätys.

Opiskelijat muodostavat edelleen suurimman kävijäryhmän (27,%) ja seuraavina ovat kandidaatit (17,8 %), tiedottajat (12,8 %), tohtorit (7,4 %), toimitsijat (5,5 %) ja lisensiaatit (4,1 %), sitten ovat eläkeläiset, valokuvaajat, opettajat ja tarkastajat. Suuria muutoksia ei käyttäjien jakautumisessa ole tapahtunut. Järjestötoimitsijoiden osuus on hieman kasvanut ja tohtorien määrä on kaksinkertaistunut.

Tutkijoita varten on haettu 2524 kansiota tai sidosta, 2182 erillistä asiakirjaa, 3763 painotuotetta, 619 lehteä, 11176 valokuvaa, 30 mikrofilmiä ja 128 muistitietokeräelmää, yhteensä 20262 arkistoyksikköä. Arkistoyksikköiden määrässä on tapahtunut laskua vuoteen 1979 verrattuna (12,4 %). Lasku johtuu yksinomaan valokuvien käytön määrän vähenemisestä ja tämä puolestaan johtuu siitä, että valokuvat järjestettiin uudelleen vuonna 1979 ja nyt voidaan entistä vähemmällä valokuvien selaamisella löytää haluttu kuva. Jos jätämme laskelmista valokuvat pois, niin muiden arkistoyksikköiden määrä on kasvanut 36,8 %.

Painotuotteita yms. joita on useita kappaleita on lainattu tarvitsijoille. Kirjastoihin ym. laitoksiin on lähetetty kirjallisuutta kaukolainoina. Painamatonta aineistoa on lainattu niiden luovuttajille ja arkistonmuodostajille historiankirjoitusta varten. Arkistosta on lainattu suoraan yleisölainoina 763 yksikköä ja kaukolainoja on lähetetty 81 kappaletta. Yleisölainauksen määrä on vähentynyt 38,6 % ja kaukolainaus kasvanut 30,3 %. Yhteensä lainaus on vähentynyt 35,3 %.

Maksullisia jäljenteitä tutkijoita ym. tarvitsijoita varten on otettu 2113 kappaletta ja valokuvakopioita on teetetty 157 kappaletta. Kumpikin luku on suurempi kuin edellisellä vuonna. Jäljennepalvelusta on pääasiassa huolehtinut Maire Lindholm ja tarvittaessa koko muu henkilökunta. Valokuvakopiot on tehnyt valokuvaaja Kalevi Keski-Korhonen ja hänen ulkomaanmatkansa aikana valokuvaaja Matti Yliroto.

Tilauksista lähes kolmasosa (32,3 %) on koskenut Sosialidemokraattisen Puolueen aineistoja, työväenyhdistysten osuus on 14,2 %, ammattiyhdistysliikkeen aineistojen 11,3 % ja henkilöosastojen osuus on

nalta. Viidentenä "suurena" aikaisemmin mainittu vuoden 1918 aineisto on selvästi aikaisempia vuosia vähäisemmän tutkimuksen kohteena (2,4 %). Sen edellä on jopa sisäpolitiikka (2,6 %). Seuraavat ryhmät ovat nuorisoliike, työväen kustannusyhtiöt, vasemmistososialistien ja kommunististen puolueiden aineistot ja lehdistö.

Lainaus jakautuu puolestaan niin, että suurin ryhmä on SDP:n painotuotteet ja sitten seuraavat työväenyhdistyksiin liittyvä kirjallisuus, vappukirjallisuus, henkilöhistoria, ammattiyhdistysliikkeen painotuotteet, varhaisnuorisoliikkeen kirjallisuus, naisliikkeen kirjallisuus, vaalikirjallisuus, yleinen historia ja Espanjan sisällissotaan liittyvä kirjallisuus.

Arkistosta on lainattu aineistoa mm. Eduskunnan Kirjaston näyttelyihin (Kansainvälinen Työjärjestö ja Rauhankirjallisuus). Lappeenrantaan kaupunginarkistossa on ollut arkiston aineistoa samoin kuin Orvo Bogdanoffin järjestämissä joululehti-, postikortti- ja varhaisnuorisoliikenäyttelyissä. Aineiston vaihtoa on suoritettu Turun Yliopiston Poliittisen Historian Laitoksen kanssa.

Arkistoon suoritettiin 10 ryhmäkäyntiä ja niillä oli mukana 100 henkilöä. Ryhmistä mainittakoon Helsingin Yliopiston poliittisen historian seminaariryhmä professori Jukka Nevakiven johdolla, kansatieteen opiskelijaryhmä Outi Lehtipuron johdolla, SAK:n liittojen arkistonhoitajat Raili Oittisen johdolla sekä Kansan Arkiston henkilökunta ja KTV:n toimistotyöntekijät. Arkiston esittelystä ovat vastanneet Matti Simola ja Esa Lahtinen sekä kansatieteen osalta Heimo Huhtanen.

Huomattavimmat ulkomaiset vieraat ja tutkijat olivat neuvostoliittolaiset Juri Nagibin, G. Sobolev ja Geyman Tvukan, Horst Ziska Friedrich-Ebert-Stiftungista, Saksan Demokraattisesta Tasavallasta Dorte Putensen ja Wolfgang Fritsch. Ruotsin työväenarkistosta oli syyskuussa kolme henkilöä tutustumassa Työväen Arkistoon: arkistonhoitaja Sven Bodin sekä Marie Hedström ja Leena Lehto. Ruotsalaisista tutkijoista mainittakoon Lars Björnin ja Kersti Blidberg.

Arkiston aukioloajat ovat edelleen olleet arkisin klo 11-17, tiistaisin ja torstaisin klo 11-20, arkipyhien aattoina klo 10-14 ja lauantaisin arkisto on ollut suljettuna.

Yleisönpalvelusta on henkilökunta vastannut vuorokuukausina. Matti Simola helmi-, touko-, syys- ja joulukuussa. Esa Lahtinen maalisi-, elo- ja marraskuussa. Maire Lindholm tammi-, huhti- ja heinäkuussa. Simo Laaksovirta kesä- ja lokakuussa.

4. Näyttelytoiminta

Näyttely "Sata vuotta työväenliikettä" oli avoinna vielä vuoden alussa ja siihen tutustui 104 henkilöä. Seuraava näyttely "Sosialidemokraattinen naisliike 80 vuotta" avattiin 1.4. Työväen muistitietotoukunnan palkinnonjaon ja 20-vuotisen toiminnan juhlapäivänä. Näyttely jakautui kolmeen osaan: historia (vuoteen 1918), sosiaalinen työ ja kansainvälinen solidaarisuus. Näyttelyyn tutustui aikana 1.4.-20.10. 177 henkeä. Naisliikkeen juhluvuodesta huolimatta näyttely ei saavuttanut juuri minkäänlaista julkisuutta. Asiantuntijat kuitenkin pitivät sitä korkeatasoisena, varsinkin osaa kansainvälinen solidaarisuus, jossa esiteltiin naisliikkeen työtä Espanjan sisällissodan uhrien avustamiseksi.

peräisiä kuvia, asiakirjamateriaalia, muistelmia, lippuja, esineitä ja julisteita sekä ajankohdan iskulauseita. Näyttely herätti melkoisesti huomiota tiedotusvälineissä. Ainakin Suomen Sosialidemokraatti, Ahjo ja Helsingin Sanomat huomioivat sen näkyvästi. Vuoden loppuun mennessä näyttelyyn oli tutustunut 134 henkilöä. Huomattavana piirteenä oli vielä se, että useat henkilöt tulivat varta vasten tutustumaan näyttelyyn kun taas muiden näyttelyiden katsojat ovat olleet arkiston asiakkaita.

Näyttelyt on suunnitellut Matti Simola ja toteutuksessa on ollut mukana Esa Lahtinen.

5. Kansainvälinen toiminta

Pariisissa järjestettiin 22.-25.4. ensimmäinen kansainvälinen työväenliikkeen ja työväenluokan tutkimuksen foorumi. Se järjestettiin UNESCO:n tuella ja tiloissa. Foorumiin osallistui noin 120 henkilöä eri puolilta maapalloa. Työväen Arkiston edustajana oli paikalla Matti Simola, joka yleisistuntojen lisäksi osallistui arkistonhoitoa käsitelleeseen työryhmään sekä työryhmään, jossa esiteltiin työväenliikkeen tutkimusta eri maissa viimeisen 30 vuoden aikana. Matkaan saatiin avustusta Opetusministeriöltä.

Tukholmassa järjestettiin 1.-4.9. IALHI:n (International Association of Labour History Institutions) vuosikokous. Kokouksessa olivat mukana Matti Simola ja Esa Lahtinen. Virallisten kokousasioiden lisäksi kokouksessa tutustuttiin ruotsalaiseen historian tutkimukseen (II maailmansotaprojekti) sekä työväestön omatoimiseen "juurien" etsimiseen Sven Lindqvistin alustuksen pohjalta. Matkaa varten saatiin taloudellista tukea Opetusministeriöltä ja Kansan Sivistysrahastolta.

IALHI:n kokouksen aikana (3.9.) järjestettiin myös pohjoismaisten työväenarkistojen edustajien neuvottelu, jossa sovittiin seuraavasta yhteispohjoismaisesta kokouksesta. Kokous on 9.-12.6.1981 Tukholmassa.

Kansainvälistä yhteistyötä harjoitettiin yhteisluetteloiden puitteissa. Pohjoismaisten työväenarkistojen luettelo yhteispohjoismaisten ammattiliittojen aineistosta saatiin käsikirjoitusvaiheeseen. Alustavat tiedot on myös kerätty kansainvälisten ammattiliittojen aineistoista mutta määrärahojen puutteessa työ on vielä pahasti kesken. Bochumin Yliopistossa kerättävää "Sosialistinen lehdistö"-projektia varten on kerätty Suomen osalta alustavat tiedot. Lisäksi on avustettu tri Gerd Callesenia (Tanskan Työväenarkisto) hänen kerätessään bibliografiaa työväeninternationaalien vanhimmasta aineistosta. Kansainvälistä foorumia varten vastattiin järjestäjien laatimaan laajaan kyselyyn. Edellä mainitut luettelot ja tiedot on kerännyt Matti Simola.

Arkistossa on yli 40 vuotta ollut eräitä Leo Tolstoin käsinkirjoitettuja teoksia, joiden arvosta ja merkityksestä on oltu epätietoisia. Esa Lahtinen selvitti Neuvostoliittolainstituutin avulla Moskovassa Tolstoi-museosta asiaa ja todettiin, että näitä käsinkirjoitettuja kopioita on vain muutamia koko maailmassa.

Arkiston lyhyt englanninkielinen esite laadittiin ulkomaisia vieraita ja kansainvälisiä tapaamisia varten. Tekstin laati Matti Simola ja käännöstyön suoritti dosentti Eino Lyytinen, Ph.D.

6. Työväen muistitiedon keruu

Työväen muistitietotoimikunnan tehtävänä on työväen muistitiedon keruu, järjestely ja julkaisutyö sekä historian ja perinteen tutkimuksen ja niihin liittyvän harrastuksen edistäminen. Työväen muistitietotoimikunta toimii Työväen Arkiston yhteydessä ja Työväen Arkiston Säätiön alaisuudessa. Vuonna 1980 tuli kuluneeksi 20 vuotta toimikunnan perustamisesta.

Toimikuntaan ovat kuuluneet: puheenjohtajana fil.tri Matti Hako, varapuheenjohtajana fil.lis. Matti Nieminen ja jäsenenä arkistonjohtaja Pekka Laaksonen, arkistonhoitaja Raili Oittinen, pääsihteeriksi Jussi Pikkusaari, valistussihteeriksi Erkki Rautee, apulaisosastopäällikkö Viljo Ripatti, apulaisprofessori Matti Sarmela ja professori Hannu Soikkanen sekä varajäsenenä arkistoavustaja Anna-Liisa Lehtoranta, toimistopäällikkö Uno Nokelainen, tohtori Arvo Santonen ja tutkija Matti Simola. Sihteerin tehtäviä on hoitanut toimikunnan päätoiminen tutkija, yhteiskuntatieteiden maisteri Heimo Huhtanen.

Vuoden aikana jatkui aikaisemmin käynnistetty yleiskeruu sekä vaakuutusmuistojen tallentaminen. Yleiskeruuta varten uusittiin kysymyssarja "Sodan jälkeen" ja aikaisemmat kyselyt olivat edelleen käytössä. Kirjallisena tallennettiin vuoden aikana yli 2000 sivua ja lisäksi 75 tuntia muistitietoa äänitteinä. Työn yhteydessä on kertynyt runsaasti erilaista alkuperäisaineistoa, kuten pöytäkirjoja, toimintakertomuksia ja valokuvia, jotka on sijoitettu Työväen Arkiston asianmukaisiin kokoelmiin. Tähän mennessä on kerätty muistitietoa vuodesta 1960 alkaen yli 100000 sivua noin 5000 kertojalta ja julkaistu viisi muistelmakokoelmaa.

Toimikunnan tiedotuslehti "Tallentaja" ilmestyi tavallista laajempaan toimikunnan 20-vuotisen työn kunniaksi. Lehdessä oli arviointeja muistitiedon merkityksestä (mm. prof. Matti Kuusi, pääjohtaja Sakari Kiuru ja päätoimittaja Aimo Kairamo) sekä artikkeleita työväenliikkeen historian tutkimuksesta ja perinnepolitiikasta (mm. dos. Jorma Kalela ja toimistopäällikkö Jukka Eenilä). Tallentajasissa julkaistiin myös kyselyjä. Tallentajaa on levitetty varsinaisen kerääjäkunnan lisäksi eri järjestöjen piiriin postitse tai jaettu erilaisissa tilaisuuksissa. Propagandakeinona on käytetty myös kirjoittelua sekä yhteistoiminnassa eri järjestöjen kanssa tiedottamista niiden jäsenkirjeiden osana.

Keruutyön toimisto on Työväen Arkistossa, jossa on yksi huone pääasiassa toimikunnan käytössä. Toimikunnan päätoiminen tutkija Heimo Huhtanen on huolehtinut kokoelmien järjestämisestä ja luetteloinnista sekä hoitanut toimisto- ja tiedostustehtävät. Hän on myös suorittanut haastattelun ja keruun neuvontamatkoja. Tällaisia matkoja oli vuonna 1980 Tampereelle, Forssaan ja Hämeenlinnaan. Tutkija Huhtanen alusti TSL:n ja SDP:n järjestämässä perinneseminaarissa. Hän toimi myös SDP:n perinnejäoston sihteerinä. Kotiseutuliiton ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kanssa yhteistoiminnassa on kehitelty perinneopasta, joka ilmestyy 1981.

7. Muuta toimintaa

Arkistonhoitoneuvoja on annettu mm. SDP:n toimistolle arkistokaavan laatimista varten, Paperiliiton historiankirjoittajalle sekä KTV:n arkistolle ja Voionmaan Opistolle. SAK:n liittojen arkistonhoitajien kurssilla Kiljavalla alustivat Simo Laaksovirta, Esa Lahtinen ja Matti Simola.

Työväen Sivistysliiton ja Sosialidemokraattisen Puolueen järjestämässä maanlaajuisessa perinneseminaarissa alustivat Heimo Huhtanen (ks.ed.) ja Matti Simola. Seminaariin osallistuivat myös Simo Laaksovirta ja Esa Lahtinen.

Arkiston puolesta on annettu lausunto Suomen Kotiseutuliitolle koskien työväenperinteen tallennusta. Opetusministeriön ja Museo-
viraston työväenperinteen tallennus- ja tutkimustyöryhmälle on laadittu selvitys arkiston aineistoista. TSL:n puheenjohtajalle on lähetetty kirjelmä koskien toimenpiteitä työväenliikkeen muistomerkkien huomioimista paikallisissa kartoissa, matkailuesitteissä.

Uutta arkistolakia käsiteltäessä oli Matti Simola kuultavana ja lausunnon antajana Eduskunnan sivistysvaliokunnassa. Koska laki koskee ainoastaan julkisia arkistoja, niin arkiston edustajalla ei luonnollisesti kovin paljoa voinut olla sanottavaa lain sisällöstä. Opetusministeriön ja Museoviraston työväenperinteen tallennus- ja tutkimustyöryhmän kokouksessa 14.8. oli Matti Simola myös asiantuntijana paikalla selostamassa Työväen Arkiston toimintaa ja kokoelmia.

Arkiston edustajat kävivät onnittelemassa 80-vuotiasta sos.dem. naisliikettä, 25 vuotta täyttäneitä Kansan Sivistysrahastoa sekä puheenjohtaja Aarne Koskista hänen täyttäessään 60 vuotta ja professori Hannu Soikkasta hänen 50-vuotispäivänään.

Radio-ohjelma arkiston 70-vuotisen toiminnan kunniaksi valmistui vuoden 1980 puolella ja esitettiin radion yleisohjelmassa. Ohjelman toimitti Seppo Väisänen ja arkiston edustajan lisäksi siinä haastateltiin tiedesihteeri Juhani Hakkarasta Opetusministeriöstä.

Paasipuiston Työterveysaseman lääkäri Olavi Hämäläinen ja työterveyshoitaja Aino Paavola tarkastivat arkiston tilat työterveyden ja -turvallisuuden kannalta 4.3.

Työväenliikkeen järjestöillä ei ole vielä koskaan ollut minkäänlaista arkistonhoito-opasta. Tämän epäkohdan korjaamiseksi ovat Esa Lahtinen ja Matti Simola laatineet käsikirjoituksen työväenliikkeen perusjärjestön arkistonhoito-oppaaksi. Toivon mukaan se saadaan julkaistua vuonna 1981 TSL:n julkaisusarjassa.

8. Hallinto ja henkilökunta

Työväen Arkiston Säätiön hallituksen kokoonpano on ollut seuraava: liittopuheenjohtaja Aarne Koskinen (puheenjohtaja), johtaja Pentti Ketola (varapuheenjohtaja ja rahavarainhoitaja), rehtori Jaakko Hyvönen, sihteeri Onni Peltonen ja pääsihteeri Jussi Pikkusaari. Hallituksen sihteerinä ovat toimineet arkistonhoitaja Matti Nieminen ja Matti Simola.

Hallitus piti vuosikokouksen 9.5. sekä jatkokokouksen 4.6., jolloin hallitus suoritti myös arkiston tilojen tarkastuksen. Ylimääräisiä kokouksia pidettiin 8.2., 14.2., 3.3. ja 28.10.

Arkistohenkilökuntaan ovat kuuluneet: arkistonhoitaja, fil.lis. Matti Nieminen, tutkija, valt.kand. Matti Simola, tutkija, fil.kand. Esa Lahtinen (tutkija 14.2. alkaen, siihen asti arkistoavustaja), arkistoavustaja, fil.kand. Simo Laaksovirta (15.3. alkaen), arkistoapulainen Maire Lindholm, tilapäinen arkistoapulainen, fil.kand. Hannu Broman (1.4. alkaen) sekä siivooja Eevi Tarnanen.

Matti Simola on hoitanut arkistonhoitajan tehtäviä 14.2. - 31.3 ja 21.7.-20.11. Esa Lahtinen hoiti tutkijan tehtäviä vt:nä 1.1.-13.2.

Arkistohenkilökunnan työaika on ollut valtion virkaehtosopimuksen mukainen ja iltapäivystysten mukaan liukuva.

Arkisto on ollut edustettuna eri elimissä seuraavasti:

Kansan Sivistysrahaston valtuuskunta: Matti Nieminen, varajäsen
 Matti Simola
 SDP:n historiatoimikunta: Esa Lahtinen (sihteeri), Matti Nieminen
 HTY:n historiatoimikunta: Matti Nieminen
 TSL:n työväenliikkeen historian toimikunta: Esa Lahtinen ja Matti
 Simola
 TUL:n liikuntahistorian työryhmä: Matti Simola
 Museoviraston Suomenlinnan myöhempiä historiaa selvittelevä työ-
 ryhmä: Matti Simola
 SDP:n perinnejaosto: Heimo Huhtanen (sihteeri), Esa Lahtinen ja
 Matti Simola
 Uudenmaan Sos.dem. Piirin historiatoimikunta: Heimo Huhtanen ja
 Esa Lahtinen
 Lisäksi arkistolla on edustus SDP:n toimiston arkistoinnin seuran-
 tatyöryhmässä sekä SAK:n 75-vuotisjuhlien kavalkaadityöryhmässä.

Liitteet: Arkistoaineisten luovuttajat 1980
 Painotuotteita, monisteita yms. luovuttaneet 1980
 Tilastotietoja 1980
 Arkistoaineiston käytön %-jakautuma
 Lainausten jakautuminen ryhmittäin
 Arkiston käyttäjät - tilausten mukainen järjestys

ARKISTOAINESTEN LUOVUTTAJAT 1980

Tapio Bergholm (Helsinki)
Orvo Bogdanoff (Helsinki)
Toni Bärlund (Helsinki)
Eiran Sosialidemokraattinen Yhdistys (Helsinki)
Espoon Sosialidemokraattinen Valtuustoryhmä
Karl August Fagerholm (Helsinki)
Ralf Friberg (Helsinki)
Irja Hagfors (Helsinki)
Helinä Halava (Helsinki)
Osmo Helenius (Vantaa)
Seppo Helminen (Helsinki)
Helsingfors Svenska Arbetarförening
Helsingin Ensi Koti
Helsingin Sosiaali- ja Terveystyöntekijäin Sos.-dem. Yhdistys
Helsingin Sosialidemokraattinen Keskusteluseura
Helsingin Sosialidemokraattinen Nuorisopiiri
Helsingin Sosialidemokraattinen Piiri
Aune Hujanen (Helsinki)
Anna-Liisa Hurri (Inkoo)
Olavi Hurri (Inkoo)
Jaakko Hytönen (Helsinki)
Eeva Id (Hauho)
Ihalan Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys
Teppo Jalli (Helsinki)
Jyväskylän Yliopiston Kirjasto
Veikko Kanerva (Helsinki)
Kansan Sivistysrahasto (Helsinki)
Reijo Kantola (Helsinki)
Aarre Kari (Seinäjoki)
Keravan Työväenyhdistys
Kalervo Ketola (Espoo)
Raimo Kilpinen (Helsinki)
Jouko Kilpiä (Lappeenranta)
Heikki Knuuti (Kemi)
Anneli Koivisto (Helsinki)
Väinö Koivula (Helsinki)
John I. Kolehmainen (USA)
Riitta Korhonen (Helsinki)
Antero Korpela (Helsinki)
Korson Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys (Vantaa)
Kauko Koskinen (Helsinki)
Toivo Kovanen (Vesanto)
Toivo Kuivanen (Jyväskylä)
Mikko Kuoppa (Lappeenranta)
Kustannus Oy Kansanvalta (Helsinki)
Kymen Läänin Sosialidemokraattinen Piiri
Kymintehtaalaisten Työväenyhdistys
Heikki Laavola (Helsinki)
Matti Lackman (Oulu)
Erkki Laherma (Helsinki)
Kimmo Lantta (Espoo)
Sulo Leivo (Helsinki)
Louhikko
Nancy Lökfors (Helsinki)
Mathildedalin Työväenyhdistys
Hugo L. Mäkinen (Helsinki)
Juha Mäkinen (Kerava)
Esko Nenonen (Helsinki)
Saul Nieminen
Väinö Nieminen (Helsinki)

Opiskelijain Sosialidemokraattinen Yhdistys
 Oulun Sosialidemokraattinen Piiri
 Tapani Paavonen (Turku)
 Erik Palin (Turku)
 Erkki Pastinen (Helsinki)
 Juhani Pekkola (Helsinki)
 Sirpa Pihlajaniemi (Helsinki)
 Pohjanmaan Sos.-dem. Työväenliikkeen Historiatoimikunta
 Pohjois-Hämeen Sosialidemokraattinen Piiri
 Pirjo Rantalainen (Helsinki)
 Mia Rantanen (Lappi Tl.)
 Risto Reuna (Helsinki)
 Roihuvuoren Sosialidemokraatit
 Esko Ruoti (Helsinki)
 Veikko Ranttilä (Nurmijärvi)
 Kauko Rätty (Kouvola)
 Väinö E. Saari (Hämeenlinna)
 Irja Salmela (Helsinki)
 Martta Salmela-Järvinen (Helsinki)
 Oiva Salminen (Harmoinen)
 Unto Salminen (Helsinki)
 E. Salonen (Jyväskylä)
 Aili Seppälä (Voikkaa)
 Unto Siivonen (Helsinki)
 Lauri Sivonen (Helsinki)
 Ines Siren (Helsinki)
 Väinö Soininen (Helsinki)
 Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto
 Sosialidemokraattisen Opiskelevan Nuorison Keskusliitto
 Sosialidemokraattinen Puolue
 Suomen Merimiesunioni
 Suomen Rauhanliitto
 Suomen Sosialidemokraatti
 Heimo Suortti (Hamina)
 Ilkka Taipale (Helsinki)
 Niilo Teerimäki (Espoo)
 Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto
 Martti Tieaho (Espoo)
 Tero Tuomisto (Helsinki)
 Ilmari Turja (Helsinki)
 Turun Yliopiston Poliittisen Historian Laitos
 Työväen Sivistysliiton Espoon Opintojärjestö
 Työväen Sivistysliiton Keski-Suomen Piirijärjestö
 Työväen Sivistysliiton Pohjois-Hämeen Piirijärjestö
 Työväen Sivistysliiton Työväenliikkeen Historian Toimikunta
 Työväen Sivistysliitto
 Uudenmaan Sosialidemokraattinen Piiri
 Varsinais-Suomen Sosialidemokraattinen Piiri
 Kauko Viitala (Tuusula)
 Erkki Wiksten (Helsinki)
 Arvo Yläräkkö (Ruotsi)
 Martti Åberg (Hyvinkää)

PAINOTUOTTEITA, MONISTEITA YMS. LUOVUTTANEET 1980

Alkoholitutkimussäätiö (Helsinki)
Ammattiyhdistysarkisto (Helsinki)
Arbeiderbevegelsens Arkiv (Norja)
Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv (Tanska)
Arbetarrörelsens Arkiv (Ruotsi)
Bibliothek des Archivs der Sozialen Demokratie (Saksan Liittotasav.)
Sven Bodin (Ruotsi)
Peter J. Boldt (Helsinki)
De Donato Editore SpA (Italia)
Dipartimento Istruzione & Cultura Della Giunta Regionale Toscana
Dr. Karl-Renner-Institut (Itävalta)
Elanto (Helsinki)
Eläketurvekeskus (Helsinki)
Eteenpäin Oy (Kotka)
Europarat
Friedrich-Ebert-Stiftung (Saksan Liittotasavalta)
Pekka Gronow (Helsinki)
Marie Hedström (Ruotsi)
Helsingin Työväenyhdistys
Helsingin Yliopiston Historian Laitos
Helsingin Yliopiston Poliittisen Historian Laitos
Seppo Hentilä (Helsinki)
Matti Hietanen (Tampere)
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto (Helsinki)
Institut für Marxismus-Leninismus (Saksan Demokraattinen Tasavalta)
Institut zur Geschichte der Arbeiterbewegung (Saksan Liittotasavalta)
International Association of Labour History Institutions (Englanti)
International Communication Agency (Helsinki)
Istituto Nazionale per la Storia Del Movimento di Liberazione in Italia
Reino Jaakkola (Helsinki)
Rolf Johansson (Helsinki)
Antti Kaarne (Helsinki)
Jorma Kalela (Helsinki)
Kansan Arkisto (Helsinki)
Kansan Radioliitto (Helsinki)
Kansa-Yhtiöt (Helsinki)
Kansaneläkelaitos (Helsinki)
Kauklahden Sosialidemokraattinen Yhdistys (Espoo)
Kehitys Oy (Pori)
Korkeakoulu- ja Tiedepoliittinen Tutkimussäätiö (Helsinki)
Aarne Koskinen (Helsinki)
Koteja Vanhuksille (Helsinki)
Kruununhaan Sosialidemokraattinen Yhdistys (Helsinki)
Pentti Kulmala (Jokioinen)
Kulutusosuuskuntien Keskusliitto (Helsinki)
Kunnallisten Työntekijäin ja Viranhaltijain Liitto KTV (Helsinki)
Kuopion kaupungin kulttuurilautakunta
Kuopion kaupunginkanslia
Kustannus Osakeyhtiö Tammi (Helsinki)
Kuusankosken Teatteri
Otto Kuvaja (Helsinki)
Kymi-Kymmene-Yhtiöt
Liga für Völkerfreundschaft der DDR (Saksan Demokraattinen Tasavalta)
Liiketyöntekijäin Liitto (Helsinki)
Liikunnan ja Kansanterveyden Edistämissäätiö (Jyväskylä)
Lomakotien Liitto (Helsinki)
Lounais-Suomen Kirjapaino (Turku)
Marxismi-Leninismin Instituutti (Neuvostoliitto)
Metallityöväen Liitto (Helsinki)

Neuvostoliittoinstituutti (Helsinki)
 Aune Nieminen (Helsinki)
 Kazuo Nimura (Japani)
 Ohira Institute for Social Research, Hosei University (Japani)
 Oikeusministeriön vankeinhoito-osasto (Helsinki)
 Osuustukkukauppojen Keskusliitto (Helsinki)
 Oulun ja sen lähiympäristön sanataide-projekti
 Oulun Yliopiston Kirjallisuuden Laitos
 Oy Kirjapaino Ab (Vaasa)
 Paasipaino Oy (Helsinki)
 Painos Oy (Mikkeli)
 Seija Pajanne (Helsinki)
 Olof Palme (Ruotsi)
 Paperiliitto (Helsinki)
 Theo Pinkus (Sveitsi)
 Michel Popov (Ranska)
 Progress Publishers (Neuvostoliitto)
 Pukinmäen Sosialidemokraattinen Yhdistys (Helsinki)
 Puutyöväen Liitto (Helsinki)
 Rakennustyöläisten Liitto (Helsinki)
 Rautatieläisten Liitto (Helsinki)
 Ilpo Rossi (Helsinki)
 Ruhr-Universität-Bochum (Saksan Liittotasavalta)
 Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliitto
 Saimaan Kirjapaino Oy (Lappeenranta)
 Satakunnan Sosialidemokraattinen Piiri (Pori)
 Socialdemokratiska arbetarpartiet (Ruotsi)
 Hannu Soikkanen (Helsinki)
 Sosialidemokraattinen Eduskuntaryhmä
 Sozialdemokratische Partei der Deutschland
 Sozialdemokratische Partei der Schweiz
 Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (Helsinki)
 Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (Helsinki)
 Suomen Elintarviketyöläisten Liitto (Helsinki)
 Suomen Kielen Nauhoitearkisto (Helsinki)
 Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto (Helsinki)
 Suomen Pankki (Helsinki)
 Suomen Sanomalehdistön Histrion-Projekti (Helsinki)
 Viljo Suutari (Helsinki)
 Tilastokeskus (Helsinki)
 Jussi Turtola (Järvenpää)
 Tv-2 (Tampere)
 Tyrvään Seudun Museo
 Työeläkekassa (Helsinki)
 Työväen Akatemia (Kauniainen)
 Työväen Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva (Tampere)
 Työväen Kuntoliitto (Helsinki)
 Työväen Musiikki-instituutti (Helsinki)
 Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto (Helsinki)
 Työväen Urheiluliitto (Helsinki)
 Valtionarkisto (Helsinki)
 Lars Wessman (Ruotsi)
 Veturiniesten Liitto (Helsinki)
 Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö VTY (Helsinki)
 Virtain Kaupunki
 Yleisradio
 Yleisradion Kirjasto (Helsinki)

TILASTOTIETOJA 1980

I ARKISTON KÄYTTÄJÄT

tutkijakäyntejä	1871	
puhelin tiedusteluja	560	
ryhmäkäynneillä	100	(10 ryhmää)
näyttelyvieraita	415	
yhteensä	2946	
tutkijoita	366	
käyntejä/tutkija	5,1	

II TUTKIJAT

		%
opiskelijat	99	27,0
kandidaatit	65	17,8
tiedottajat	47	12,8
tohtorit	27	7,4
toimitsijat	20	5,5
lisensiaatit	15	4,1
eläkeläiset	9	2,5
valokuvaajat	7	1,9
opettajat	4	1,1
tarkastajat	4	1,1
kirjailijat	3	0,8
arkistinhoitajat	3	0,8
sihteerit	3	0,8
muut	48	13,1
ei tietoa	12	3,3
yhteensä	366	100,0
ulkomaalaisia	12	3,3
suomalaisia	354	96,7

III AINEISTO

kansiot ja sidokset	2524
erilliset asiakirjat	2182
painotuotteet	3673
lehdet	619
valokuvat	11176
mikrofilmit	30
muistitietokeräelmät	128
yhteensä	20262

IV LAINAUS

yleisölainaus	763
kaukolainaus	81
yhteensä	844

V KOPIOPALVELU

siirtokopiot	2113
valokuvakopiot	157
yhteensä	2270

ARKISTOAINEISTON KÄYTTÖ %-JAKAUTUMA

	%
Sosialidemokraattinen puolue	32,3
Työväenyhdistykset	14,2
Ammattiyhdistysliike	10,6
Henkilöosasto	8,9
Sisäpolitiikka	2,6
Vuoden 1918 tapahtumat	2,4
Nuorisoliike	2,3
Työväen kustannusyhtiöt	2,2
SSTP/SKP/SKDL	1,8
Lehdistö	1,7
Urheiluliike	1,4
Naisliike	1,2
Vappu	1,1
Yleiset aikakausjulkaisut	1,0
Tilapäislehdet	1,0
Varhaisnuorisoliike	1,0
Työväen sivistysliike	0,8
Työttömyys Englannissa	0,7
Tuotanto-osuuskunnat	0,7
Kaunokirjallisuus, runot, näytelmät, laulukirjat	0,7
Kalenterit	0,5
Lakot	0,5
Osuustoiminta	0,5
Sosialismi	0,5
Näyttämötoiminta	0,5
Espanjan sisällissota	0,4
Vaalit	0,4
Suomen ja Venäjän/Neuvostoliiton suhteet	0,4
Asuminen	0,4
Musiikki	0,4
Rauhankysymys	0,3
Raittiuskysymys	0,3
Työväen internationaalit	0,3
Pohjoismaiden sos.dem. puolueet	0,3
Työ, pääoma, sosiaalipolitiikka	0,3
Työ yleensä	0,3
Venäjän ja Neuvostoliiton historia	0,3
Siirtolaisuus	0,2
Ruotsin sos.dem. puolue	0,2
Maakysymys, torppariliike	0,2
Sotalaitos	0,2
Vakuutusolot	0,2
Metalliteollisuus	0,2
Muita ryhmiä yhteensä	3,9
Yhteensä	100,0

LAINAUSTEN JAKAUTUMINEN RYHMITTÄIN

	yleisö lainaus	kauko lainaus	yhteensä
Sosialidemokraattinen puolue	158	3	161
Työväenyhdistykset	66	42	108
Vappu	98	0	98
Henkilöhistoria	72	0	72
Ammattiyhdistysliike	66	3	69
Varhaisnuorisoliike	44	0	44
Naisliike	30	10	40
Vaalit	20	8	28
Yleinen historia	24	0	24
Espanjan sisällissota	17	0	17
Lehdistö	11	4	15
Näyttämötoiminta	14	0	14
Kaunokirjallisuus	14	0	14
Sisäpolitiikka	11	0	11
Tilapäislehdet	10	0	10
Rauhankysymys	9	0	9
Sosialismi	8	1	9
Vakuutusolot	7	0	7
Yleiset aikakausjulkaisut	4	3	7
Bibliografiat	6	0	6
Ruotsin sos.dem. puolue	6	0	6
Työväen sivistysliike	6	0	6
Työväen internationaalit	5	0	5
Norjan sos.dem. puolue	5	0	5
Kalenterit	4	1	5
Vuoden 1918 tapahtumat	3	2	5
Musiikki	4	0	4
Kirjastot ja arkistot	3	0	3
Osuustoimintaliike	3	0	3
Nuorisoliike	3	0	3
Vaalit	2	0	2
Yhdysvaltain sos.dem. liike	2	0	2
Englannin työväenpuolue	1	1	2
Muut	8	3	11

ARKISTON KÄYTTÄJÄT - TILAUSTEN MUKAINEN JÄRJESTYS

1.	FK Anja Järvenpää	
	VTL Pauli Kettunen	31
3.	FK Risto Reuna	30
4.	Toim. Heikki Laavola	26
5.	HuK Erkki Pärssinen	25
6.	Dosentti Seppo Hentilä	
	Professori Hannu Soikkanen	17
8.	HuK Päivikki Fredriksson	16
9.	HuK J. Talonen	15
10.	Valt.yo Pirkko Tarvainen	14
11.	HuK Sakari Suutarinen	12
12.	Fil.yo Olli Rajaharju	
	Toim. Erkki Wiksten	11
14.	FM Heikki Turpeinen	10
15.	HuK Päivi Andersson	
	Toim. Juha Ukkonen	9
17.	Timo Glad	
	FM Teemu Oinonen	
	Dosentti Jaakko Paavolainen	
	FL Irma Sulkunen	
	FM Pekka Vehviläinen	8
22.	FK Osmo Hyytiä	
	VTT Pertti Laulajainen	
	Valt.yo Krister Lindbohm	
	Valt.yo Ilpo Lommi	7